

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH
INSTYTUT INFORMACJI NAUKOWEJ
I STUDIÓW BIBLIOLOGICZNYCH
UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO

ZAGADNIENIA

INFORMACJI NAUKOWEJ

WYDAWNICTWO
SBP

WARSZAWA 2008

NR 1 (91)

RADA REDAKCYJNA

Wiesław BABIK, Ewa BARTECZKO, Marcin DRZEWIECKI (Przewodniczący), Jerzy FRANKE, Halina GANIŃSKA, Ewa KOBIERSKA-MACIUSZKO, Mieczysław MURASZKIEWICZ, Hanna POPOWSKA, Aleksander RADWAŃSKI, Jadwiga SADOWSKA, Marta SKALSKA-ZLAT, Mieczysław SZYSZKO, Jan WOŁOSZ, Jadwiga WOŹNIAK-KASPEREK, Elżbieta Barbara ZYBERT

Dofinansowano przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

REDAKCJA

Bożenna BOJAR, redaktor naczelny
Zina JARMOSZUK (email: kj@sferia.net), sekretarz redakcji

Recenzent numeru

Wiesław Babik

Tłumaczenie tekstów

Małgorzata Kisilowska

Korekta

Jadwiga Krężlewicz

PL ISSN 0324-8194

**WYDAWNICTWO
SBP**

Dyrektor

Janusz Nowicki

Zawartość tego czasopisma jest dokumentowana m.in. w „Library and Information Science Abstracts” oraz „Knowledge Organization”.

Adres Wydawnictwa:
ul. Konopczyńskiego 5/7
00-335 Warszawa
tel. 0-22 827-52-96

PRENUMERATA I SPRZEDAŻ

Dział Promocji i Kolportażu SBP
Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa, tel. 0-22 825-50-24

Wydawnictwo SBP - Warszawa 2008. Nakład 400 egz.

Ark. wyd. 8,0 Ark. druk. 7,25

Skład i łamanie: Krzysztof Brawiński

Druk i oprawa: Z.P. Poligrafia

ul. Smulikowskiego 6/8, 00-389 Warszawa

INFOBROKERSTWO W POLSCE

Maria H. Kamińska
Biblioteka Główna
Politechniki Gdańskiej

*Infobrokerstwo, infobroker, usługi infobroker-
skie, kształcenie infobrokerów*

Przełom XX i XXI wieku stał się bezsprzecznie wiekiem informacji, sama informacja natomiast najważniejszym zasobem gospodarczym dzisiejszych przedsiębiorstw. Współczesne procesy gospodarcze z ich dynamiką oraz ogólnosiątkowym zasięgiem nie byłyby możliwe bez globalizacji gospodarki i rozwoju tzw. gospodarki opartej na wiedzy, w której najważniejszą wartością staje się wysokiej klasy wiedza, a produkty działających przedsiębiorstw charakteryzuje wysoki udział tej wiedzy (Kolka, 2007). Konkurencja między przedsiębiorstwami polegać więc będzie na szybkości generowania i wdrażania innowacyjnych pomysłów. Wyszukiwanie nowych technologii, bycie o krok przed konkurencją, powoduje konieczność zacieśnienia powiązań między twórcami wiedzy, środowiskami biznesowymi a globalnym rynkiem.

Coraz bardziej powszechne i zaawansowane technologie informacyjne dają ludziom dostęp do wzrastającej w szybkim tempie ilości danych. Dotychczasowe techniki ich przetwarzania stały się nieskuteczne i wymagające merytorycznego przygotowania pracownika firmy. Ilość informacji, ich różnorodność i zmienność powoduje ogromną trudność w zarządzaniu nimi. Dochodzi do sytuacji, gdy mamy zbyt wiele różnych danych i nie umiemy nimi zarządzać ani z nich korzystać. Nadmiar informacji szkodzi bardziej niż jej niedobór. Brak wiarygodności informacji stwarza niepewność w podejmowaniu decyzji. Biznesmeni zasypywani są ogromną ilością informacji, borykają się nie z problemem zdobycia informacji, a z ich przetwarzaniem.

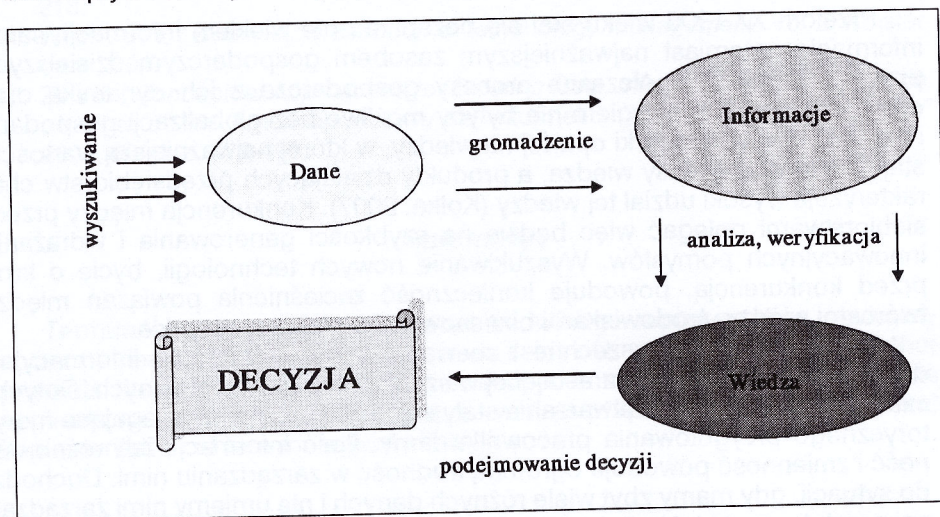
Wyszukiwanie relewantnych informacji spośród istnego chaosu informacyjnego staje się coraz trudniejsze do wykonania przez przeciętnego człowieka zwłaszcza, gdy dużą rolę odgrywa czas. Proces ten wymaga ogromnej wiedzy ogólnej, doświadczenia praktycznego w pozyskiwaniu i udostępnianiu informacji oraz wielkich zdolności analitycznych, umożliwiających wykluczenie nadmiarowości nieprzydatnej informacji zwanego smogiem czy szumem informacyjnym.

Potrzeba nam rzetelnych informacji. Oczywiście każdy powinien być dobrze poinformowany, ale znajomość mnóstwa informacji niekoniecznie zwiększa zasób rzetelnej wiedzy, gdyż wiele tak zwanych informacji to w rzeczywistości suche fakty, niepowiązane z osobistym doświadczeniem odbiorcy. Zjawisko owej „eksplozji informacji” często określa się mianem „eksplozji danych” lub jeszcze cyniczniej „eksplozją dezinformacji”.

Informacje niewiele mają jednak wspólnego z nabywaniem mądrości. Czasem bywają skuteczną przeszkodą w jej zdobywaniu. Możemy równie dobrze za dużo mieć, jak i za dużo wiedzieć. Ludzie często są przytłoczeni nie tylko nadmiarem dostępnych informacji, lecz także nieudanymi próbami wyłowienia

ze strumienia wiedzy czegoś naprawdę zrozumiałego, istotnego i pouczającego.

Zarządzanie wiedzą stało się jednym z kluczowych czynników sukcesu firm gospodarki elektronicznej XXI wieku. W dobie gospodarki opartej na wiedzy problem zarządzania wiedzą staje się kluczowym problemem dla organizacji. To dla nich obecnie wręcz „być albo nie być”. To wiedza decyduje dzisiaj o przetrwaniu i sukcesach rynkowych przedsiębiorstwa, a nie technologie czy manualne zdolności pracowników. Zarządzanie wiedzą wspiera proces jej pozyskiwania, aby dzięki niej osiągać cele biznesowe. Skuteczność zarządzania wiedzą skupia się głównie na procesach wiedzy i na jej przepływie, gdyż bez dopływu nowej wiedzy jej zasoby w organizacji szybko się wyczerpią.

Rys. 1. Proces podejmowania decyzji w organizacjach

Zarządzanie wiedzą nie jest, i nie powinno być jedynie problemem czysto technologicznym. Wielki wpływ na nie ma człowiek, dzięki któremu wiedza przetworzona staje się ekspertyzą gotową do wykorzystania w organizacji. Firma zainteresowana jest jednak inwestowaniem w zarządzanie wiedzą głównie w obszarach przynoszących wzrost konkurencyjności, takich jak proces sprzedaży, obsługi klienta, zarządzanie produktami, produkcja, logistyka czy projekty. Szczególnie ważny jest obszar zarządzania projektami, którego głównym celem jest gromadzenie w jednym miejscu całej wiedzy o projekcie i udostępnianie jej członkom zespołu oraz menedżerom przedsiębiorstwa.

Wyszukiwanie precyzyjnej, zgodnej z zapotrzebowaniem informacji jest procesem złożonym, wymagającym wielkiej wiedzy i zdolności analitycznych. Bardzo cenna jest znajomość narzędzi umożliwiających zapisywanie efektów pracy w taki sposób, by mogły być wykorzystywane nie tylko przez powołany zespół projektowy, ale także w przypadku realizacji podobnego projektu. Osobą mającą wszelkie predyspozycje do zajmowania się tego typu zadaniami jest infobroker systemowy (Wojewódzki, 2005). To on mógłby koordynować pracę specjalistów w danej organizacji, gdyż jako specjalista zatrudniony w danej organizacji, ma doskonale rozeznanie w jej możliwościach i potrzebach. Takich możliwości nie ma broker informacji zatrudniony z zewnątrz.

Zadaniem infobrokera systemowego jest dostarczanie przesłanek niezbędnych do podjęcia decyzji, zgodnych ze stanem wiedzy w danej dziedzinie oraz tworzenie bazy wiedzy, wielokrotnie wykorzystywanej do realizacji podobnych projektów. Do tego doskonale nadaje się tzw. fiskalny system zarządzania wiedzą (Wojewódzki, 2005). Umożliwia on w lapidarny i ujednoczony sposób przedstawienie autoryzowanej przez infobrokera systemowego informacji, stanowiącej ściśle określoną spójną część większego zasobu wiedzy, dającego się archiwizować i stale uaktualniać w zależności od potrzeb organizacji.

Istotę infobrokerstwa systemowego bardzo precyzyjnie oddają wypowiedzi twórcy serwisu www.infobrokerstwo.pl, dyrektora Centrum Infobrokerstwa Systemowego w Międzynarodowym Instytucie Studiów Podyplomowych w Warszawie – dr. Tadeusza Wojewódzkiego¹:

„Infobroker systemowy jest specjalistą, który wytwarza specyficzny produkt, jakim jest wiedza odpowiadająca na pytanie o to, jak rozwiązać konkretny problem. Uściślając: jest on pośrednikiem między zasobami wiedzy, a osobą rozwiązującą określony problem. Jego zadaniem jest dostarczenie przesłanek do podjęcia decyzji. Przesłanek zgodnych ze stanem wiedzy w danej dziedzinie. Dzisiaj bardziej niż kiedykolwiek wcześniej – liczy się czas. Decydenci nie mają go na samodzielne poszukiwanie wiedzy, informacji, na ich potwierdzanie, kojarzenie itd. Decyduje o tym zarówno ogrom informacji, wiedzy, jaka przetacza się każdego dnia przez współczesną organizację, jak i konieczność błyskawicznego reagowania na prawidłowo zinterpretowane fakty, informacje, zaobserwowane zdarzenia oraz zauważone prawidłowości.”²

„Społeczeństwo informacyjne potrzebuje profesjonalnego zajmowania się danymi, informacjami, lawiną wiedzy. I to jest domena infobrokerów systemowych. Systemowych, gdyż infobrokerzy pracują w systemie stanowiącym integralną część organizacji, w której są zatrudnieni. [...] Infobroker systemowy wspiera procesy decyzyjne.[...] Efektywność pracy infobrokera wymaga dopuszczenia go do takiego poziomu wtajemniczenia w zagadnienia organizacji, na które nie pozwala sobie nikt rozsądny w stosunku do osób zewnętrznych.”³

„Umiejętności infobrokera systemowego dotyczą aplikacyjnej wizualizacji treści, mapowania myśli, tworzenia drzew problemów czy drzew wiedzy. Obejmują także aplikacyjne zarządzanie treścią – szczególnie z wykorzystaniem technik internetowych. Infobroker systemowy musi ponadto umieć audytować potrzeby organizacji w zakresie I/W, jak i walidować merytoryczną wartość i praktyczną przydatność pozyskiwanej wiedzy. Musi także stymulować proce-

¹ Dr Tadeusz Wojewódzki – z wykształcenia metodolog (poznawska szkoła metodologiczna prof. Jerzego Kmity) specjalizujący się w problematyce praktycznych zastosowań wiedzy. Wykładowca uczelni warszawskich i trójmiejskich – problematyki z zakresu zarządzania projektami, funduszy unijnych oraz społeczeństwa informacyjnego, kierownik projektów, główny analityk międzynarodowej firmy konsultacyjno-doradczej z wdrożonym systemem infobrokerstwa systemowego. Autor licznych publikacji z zakresu metodologii i zarządzania. Dziennikarz, publicysta.

² Ogólnopolska Inicjatywa Infobrokerów Systemowych 2007-2008 (OIIIS). Wywiad z T. Wojewódzkim przeprowadziła I. Gronkowska. <http://www.infobrokerstwo.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=182&Itemid=49> [dostęp 21.11.2007]

³ Infobrokerstwo w Polsce. 2007 Wywiad z T. Wojewódzkim przeprowadziła I. Wielicka. <http://www.e-fakty.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=4931&Itemid=67> [dostęp 21.11.2007]

sy właściwe organizacji uczącej się i sprawnie poruszać się zarówno w strukturach projektowych, jak i statycznych” (Wojewódzki, 2006).

Stworzenie mniej lub bardziej rozbudowanego systemu informacji jest dziś bardzo istotnym elementem budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa. Szybkość w uzyskaniu precyzyjnej, wiarygodnej i opracowanej pod odpowiednim kątem informacji pozwala na niezwłoczne podejmowanie podbudowanych wiedzą decyzji marketingowych. Firma, która ceni sobie innowacyjność i chce wyprzedzać decyzje konkurentów, a nie naśladować ich i reagować na ich działania, powinna taki system budować, nawet w bardzo podstawowej formie.

Profesjonalne zarządzanie informacjami według przyjętych wytycznych, dotyczących poufnych zasobów informacyjnych, zasady respektowania praw autorskich oraz właściwe metody i techniki pozyskiwania nowych informacji to domena specjalistów, na których jak się wydaje będzie coraz większe zapotrzebowanie w organizacjach doceniających kapitał intelektualny i chcących efektywnie go wykorzystywać. Jest to warunek konieczny do osiągnięcia przez nie sukcesu na rynkach krajowych i zagranicznych.

Zapotrzebowanie na specjalistów potrafiących radzić sobie z tym zalewem informacji było przyczyną powstania nowego zawodu – infobrokera, zwanego również brokerem informacji lub dystrybutorem wiedzy, określonego przez większość specjalistów europejskich zawodem przyszłości. Rok 2006 uznano za przełomowy dla tej grupy zawodowej, która wyrosła na szybko powstającym rynku informacji elektronicznych (Elektroniczna gospodarka..., 2006).

Brokerzy informacji na świecie

Pierwsi profesjonalni brokerzy informacji pojawili się w Stanach Zjednoczonych w latach sześćdziesiątych XX w. poprzez wyodrębnienie się pracowników spośród bibliotekarzy zajmujących się wyszukiwaniem informacji biznesowej dla przedsiębiorców, którzy postanowili zająć się tą działalnością w sposób komercyjny na własny rachunek. Tak zaczęły powstawać pierwsze firmy infobrokerskie.

Dwadzieścia lat później zawód ten zaczął być zauważalny także w Niemczech. Obecnie szacuje się, że istnieje tam około 200 firm infobrokerskich, a liczba osób zajmujących się tą profesją może dochodzić nawet do 5000. Zapotrzebowanie na infobrokerów stale rośnie i daje im uprzywilejowaną pozycję w niemieckich zakładach pracy. Duże zapotrzebowanie na brokerów informacji istnieje także w domach maklerskich, agencjach marketingowo-reklamowych, bankach, instytucjach budżetowych, agencjach rządowych. Nie są to oczywiście jedyne obszary dynamicznego rozwoju firm infobrokerskich. Oprócz wymienionego amerykańskiego i niemieckiego rynku, brokerzy informacji działają także w wielu innych krajach: we Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii, Szwajcarii, Hiszpanii, we Włoszech czy też w odległej Australii. Oferują podobnie jak niemieckie czy amerykańskie firmy infobrokerskie, głównie usługi dla biznesu związane z wyszukiwaniem wszelkiego rodzaju informacji gospodarczych.

Wraz ze wzrostem zapotrzebowania na informacje biznesowe oraz świadomości menedżerów, że bez informacji dotyczących potrzeb potencjalnych klientów, swojej konkurencji i otoczenia nie jest możliwe podejmowanie trafnych decyzji prowadzących do osiągnięcia pełnego sukcesu, rośnie zaintere-

sowanie firm kapitałem intelektualnym. Coraz częściej firmy bądź współpracują z firmami infobrokerskimi, bądź też – zwłaszcza duże organizacje – zatrudniają na stałe specjalistów od wyszukiwania, gromadzenia informacji i zarządzania wiedzą, gdyż niewłaściwe wykorzystywanie lub brak precyzyjnych i uporządkowanych informacji, jest nie tylko marnotrawstwem czasu i pieniędzy, ale przede wszystkim źle wpływa na rozwój przedsiębiorstw.

Infobrokerstwo w Polsce

Chociaż infobrokerstwo w Polsce jest jeszcze we wczesnej fazie rozwoju, to także i u nas rozpoczęło się ożywione zainteresowanie tą profesją. Obecnie funkcjonuje około 60 firm mających w nazwie słowa: *infobroker*, *infobrokerstwo*, *infobrokering*, *broker informacji*, choć niejednokrotnie ich działalność jest dość odległa od treści słowa *broker informacji*⁴.

Kim więc jest *broker informacji*? Najkrócej można powiedzieć, że jest to osoba, która za opłatą wyszukuje i udostępnia informacje. Jej zadaniem jest wyszukiwanie najistotniejszych informacji według ściśle określonego kryterium. Broker pomaga także w zdobywaniu i ocenie informacji, jednakże przede wszystkim jest pośrednikiem między zasobami informacji, a ludźmi czy też instytucjami, którzy jej potrzebują, oferując jednocześnie analizę i opracowanie wyszukanych informacji. Podstawowymi atutami brokera informacji są metody opracowania i stosowania strategii wyszukiwawczych, szeroka znajomość narzędzi wyszukiwawczych a także trafność doboru źródeł informacji oraz umiejętność ich oceny.

Firmy infobrokerskie oferują głównie następujące usługi:

- wyszukiwanie informacji w Internecie,
- przeglądy literatury i prasy polskiej oraz zagranicznej,
- sporządzanie bibliografii,
- informacje gospodarcze, dotyczące między innymi eksportu i importu,
- pomoc przy umowach,
- monitoring i analizę literatury i prasy branżowej,
- monitoring dokumentacji gospodarczej, biuletynów przetargowych,
- stały monitoring prasy i stron internetowych,
- wyszukiwanie i analizę ofert targowych,
- tworzenie baz danych,
- wyszukiwanie danych teleadresowych,
- wyszukiwanie informacji o funduszach i instytucjach,
- informacje patentowe, o znakach towarowych i produktach,
- wyszukiwanie informacji o partnerach handlowych, konkurencji (m.in. danych kontaktowych, informacji o ofercie lub wykorzystywanych technologiach),
- wyszukiwanie informacji o rynkach zbytu, przetargach,
- wyszukanie informacji dotyczących potencjalnych klientów,
- sporządzanie zestawień ofert dostępnych na rynku,
- badania rynkowe (satysfakcja klienta, analiza konkurencji, produktów i rynków).

⁴ Przykładem może być firma WA Infobroker, zajmująca się typowym e-marketingiem bez jakiegokolwiek oferty dotyczącej wyszukiwania informacji <<http://infobroker.bazarek.pl/kontakt.php>> [dostęp 20.11.2007]

Firmy infobrokerskie korzystają głównie z zasobów Internetu, archiwów, bibliotek, literatury fachowej i czasopism branżowych, rejestrów publicznych, kontaktów ze specjalistami w różnych dziedzinach. Oferta usługowa przeważnie jest skierowana do małych i średnich przedsiębiorstw, branż biznesowych i przemysłowych, ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, instytucji finansowych, firm farmaceutycznych, medycznych, kancelarii prawnych, administracji publicznej, oświaty i ośrodków naukowych, firm marketingowych, agencji reklamowych, wydawców, dziennikarzy, a także klientów indywidualnych.

Na swoich stronach firmy czasami powołują się na kodeks etyki infobrokerskiej AIPP, choć zdarza się, iż pojawia się jedynie logo stowarzyszenia bez jakiegokolwiek deklaracji firmy co do jego przestrzegania. Może to świadczyć o braku wiedzy na ten temat, a umieszczenie informacji o AIPP ma jedynie podnieść prestiż firmy. Bardzo często cytowane są obszernie fragmenty artykułów lub definicji, zaczerpniętych na przykład z Wikipedii, dotyczących zawodu *brokera informacji* lub *infobrokerstwa* bez podawania źródła, co w zdecydowany sposób stoi w sprzeczności z etyką infobrokerską (brak poszanowania prawa własności intelektualnej). Niestety jest to dowód na to, że zawód brokera informacji jest podejmowany przez niezbyt fachowo przygotowaną do tego rzeszę osób, które nie bardzo rozumieją istotę i wagę etyki infobrokera.

Działające w Polsce firmy zatrudniają najczęściej do kilku osób, choć najczęściej są jednoosobowe. Część infobrokerów specjalizuje się w jednej lub dwóch dziedzinach, inni działają na wielu polach. Firmy zajmujące się informacją biznesową stoją na wysokim poziomie, reprezentują wiele możliwości współpracy z przedsiębiorstwami, ich oferta z reguły jest bardzo wszechstronna i przydatna z punktu widzenia samych przedsiębiorców. Oferowane są różne formy analiz, zestawień, statystyk, raportów oraz innych opracowań przygotowywanych zgodnie z życzeniem klienta, bardzo często w różnych językach. Świadczy to o dużej fachowości osób tam pracujących. Często są to specjaliści z danych dziedzin wiedzy, najczęściej ekonomiści i finansiści, oferujący swoje usługi głównie dla biznesu i przemysłu.

Wydaje się, że specjalizacja jest nieunikniona ze względu na lawinowo rosnące zasoby wiedzy. Nie sposób znaleźć wszystko o wszystkim, a ten, kto to obiecuje, jest raczej niepoprawnym optymistą. Aby być skutecznym w wyszukiwaniu szczególnie cennych informacji, a potem umiejętnie dokonać oceny ich jakości, należy orientować się przynajmniej w stopniu ogólnym w zakresie poszukiwanych informacji. Naturalnie wszelkie wątpliwości związane z oceną wyszukanego materiału należy bezwzględnie konsultować ze specjalistami z danej dziedziny, gdyż informacje te muszą być akredytowane. Infobroker bierze przecież pełną odpowiedzialność za ich aktualność i zgodność z faktami. Ma to szczególne znaczenie w przypadku dokumentów wyszukiwanych w Internecie, gdzie jak wiadomo, brak jest jakichkolwiek kryteriów publikowania materiałów. O wiele łatwiej jest akredytować informacje pochodzące z czasopism drukowanych, zwłaszcza z wydawnictw recenzowanych, co automatycznie podnosi ich rangę ważności.

Proces akredytacji jest dość złożony i niejednokrotnie wymaga pracy zespołu wielu specjalistów z odpowiadającej zadaniem tematu dziedziny. Jednak specjaliści ci będą raczej konsultantami czy też recenzentami opracowań samego infobrokera niż źródłem samych informacji. Brokerzy – najczęściej także specjaliści – zajmujący się stale wybranymi dziedzinami mają naj-

częściej własne specjalistyczne, stale uaktualniane i akredytowane przez nich samych zbiory źródeł. Stają się wówczas brokerami informacji specjalizowanej, których coraz częściej można spotkać na Zachodzie. Jest to nie tylko potrzeba deklarowana przez odbiorców usług infobrokerskich, ale wręcz konieczność także w przypadku konkurencji wśród samych infobrokerów. Z pewnością doświadczenie i wiedza specjalistyczna firmy infobrokerskiej będzie wpływała na oczekiwania i zaufanie potencjalnego klienta zainteresowanego wyszukaniem zaawansowanych technologii czy najnowszych osiągnięć naukowych związanych z konkretną dziedziną. Mając możliwość wyboru między specjalistami w danej dziedzinie wiedzy a specjalistą „od wszystkiego”, na pewno podejmie właściwą decyzję.

Rodzaj wyszukiwanych informacji ma nierozdzielny związek z rodzajem ich odbiorcy. Akredytacja informacji zapewnia rzetelność wyszukiwanych przez infobrokera materiałów informacyjnych. Korzyści wynikające ze współpracy z firmą infobrokerską są nie do przecenienia. Najbardziej poszukiwane zasoby wiedzy są trudne do odnalezienia, najczęściej znajdują się w bazach komercyjnych, do których dostęp jest płatny. Wykupienie dostępu w celu jednorazowego skorzystania jest nieopłacalne dla firmy, która nawet nie wie, czy znajdzie tam poszukiwaną informację. Bez znajomości specjalistycznych wyszukiwarek, naukowych baz danych, serwisów ekonomicznych, prawnych itp., bez znajomości kryteriów wyszukiwawczych jest to niezwykle trudne, żeby nie powiedzieć z góry skazane na niepowodzenie. Dlatego może lepiej skorzystać z usług fachowców, którzy w krótkim czasie znajdą i przedstawią nam w przystępny sposób, zgodny z naszym życzeniem efekt poszukiwań: raport oceny ekonomicznej, nowoczesnej technologii czy też wyczerpującą bibliografię.

Kształcenie infobrokerów w Polsce

Do niedawna w Polsce nie istniała żadna forma kształcenia infobrokerów, co jest zrozumiałe skoro samo pojęcie tego zawodu było czystą abstrakcją. Od kilku lat sytuacja ulega zdecydowanej poprawie. Coraz więcej uczelni wyższych zdaje się zauważać ewolucję w dziedzinie informacji, także naukowej, co stwarza niepowtarzalną okazję wykorzystania istniejącej niszy w dziedzinie szkolenia specjalistów. Naturalnym staje się fakt, że to głównie kierunki takie jak Bibliotekoznawstwo i Informacja Naukowa mają merytoryczne podstawy do kreowania nowego zawodu (tak przecież powstał infobroker na Zachodzie). Studia te uczą, jak profesjonalnie wyszukiwać, oceniać, selekcjonować, przetwarzać, a także udostępniać informacje. Zapoznają swych studentów z różnymi źródłami informacji, począwszy od tradycyjnych, takich jak bibliografie, katalogi, poprzez bazy danych na nośnikach elektronicznych, a kończąc na bazach informacji biznesowych zamieszczanych w Internecie. Jednak w zawodzie tym ważna jest także specjalizacja i ogólne pojęcie o branży, w jakiej się chce poruszać. Dlatego też absolwenci innych kierunków, na przykład medycyny, mogą zostać infobrokerami pracującymi dla branży farmaceutycznej, a elektronicy bądź informatycy dla branży IT.

W edukacji dużą rolę odgrywają stowarzyszenia brokerów informacji, które na swoich stronach udostępniają zasoby szkoleniowe, oferują zakup różnego typu wydawnictw, także seminariów organizowanych na całym świecie. Przykładem niech będzie AIIP. Dla członków stowarzyszenia stworzono także tzw.

Mentor Program, gdzie doświadczeni specjaliści bezpłatnie wspierają swoją wiedzą początkujących brokerów informacji.

Oprócz typowych studiów bibliotekoznawstwa powstają również nowe kierunki studiów licencjackich i podyplomowych oraz kursy zawodowe kształcące brokerów informacji, co świadczyłoby o rosnącym w Polsce zainteresowaniu tym zawodem i szansach na dalszy rozwój (Sikora, 2007).

Poniżej przedstawiono możliwości zdobycia odpowiedniego wykształcenia umożliwiającego podjęcie pracy w charakterze infobrokera (także systemowego) i dającego podstawy do założenia własnej firmy w ramach działalności gospodarczej. Szkolenie infobrokerów w Polsce można podzielić na trzy główne formy: studia podyplomowe, szkoły policealne, kursy i szkolenia.

1. Studia podyplomowe

– **Akademia Świętokrzyska w Kielcach**, uruchamia w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa dwusemestralne studia podyplomowe w 2008 roku *Broker informacji* (<http://www.pu.kielce.pl/ibib/>). Ze strony internetowej uczelni można dowiedzieć się o perspektywach czekających adeptów po ukończeniu nauki.

Studia mają wyposażyć absolwenta w wiedzę z zakresu:

- znajomości źródeł informacji z różnych dziedzin wiedzy, m.in. z zakresu prawa, medycyny, biznesu, techniki;
- wyszukiwania informacji w tradycyjnych i elektronicznych źródłach informacji;
- umiejętności niezbędnych do założenia i prowadzenia własnej firmy infobrokerskiej;
- obsługi komputera obejmującej znajomość oprogramowania przydatnego w pracy infobrokera (programy narzędziowe, aplikacje bazodanowe, tworzenie serwisów WWW).

Absolwent studiów podyplomowych będzie w stanie:

- założyć własną firmę infobrokerską,
- podjąć współpracę z taką firmą,
- rozpocząć pracę w dowolnej instytucji, w której istnieją komórki zajmujące się gromadzeniem i przetwarzaniem informacji, np. w firmach informatycznych, prawniczych, farmaceutycznych, biotechnologicznych, zajmujących się monitorowaniem mediów, bibliotekach.

– **Ateneum Szkoła Wyższa w Gdańsku**; dwusemestralne Studium Podyplomowe *Infobrokerstwo – narzędzia i metody zarządzania wiedzą w nowoczesnej organizacji*. Rekrutacja na studia prowadzona jest w systemie ciągłym. Absolwenci otrzymują tytuł audytora infobrokera systemowego z uprawnieniami moderatora. (http://www.ateneum.edu.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=218&Itemid=205)

Jako cel studiów uczelnia podaje:

Program studiów kładzie zdecydowany nacisk na przygotowanie absolwenta do samodzielnego funkcjonowania w zróżnicowanych technologicznie i organizacyjnie środowiskach zawodowych. Realizacja programu przewiduje pracę w wirtualnych zespołach projektowych, infobrokerskie wsparcie liderów organizacji, infobrokerskie wsparcie procesów decyzyjnych, kreowanie zespołów projektowych w tradycyjnych strukturach organizacyjnych, itd. Realizacja programu studiów opiera się na zespole praktyków dysponujących wielolet-

nim doświadczeniem w problematyce studiów oraz kadrze naukowej środowiska trójmiejskiego i warszawskiego.

– **Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna**; w ofercie 2006 roku były studia menadżerskie trzysemestralne o nazwie *Broker informacji*, jednakże z braku zainteresowania kierunek zawieszono; w roku 2008 oferta ma być wznowiona (<http://www.gwsh.gda.pl/>)

– **Uniwersytet Jagielloński w Krakowie**; od roku akademickiego 2007/2008 uruchomiono dwusemestralne studia podyplomowe Informacji Naukowej: *Broker informacji* (<http://www.inib.uj.edu.pl/>).

Podano cel oraz prezentację programu studiów (http://www.inib.uj.edu.pl/ogloszenia/2007/02_13/infobroker_program.pdf).

Studia te przeznaczone są dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra, które chcą wykonywać zawód infobrokera (brokera informacji), tj. profesjonalnego pośrednika zajmującego się wyszukiwaniem, oceną, selekcją, przetwarzaniem, opracowaniem i przekazywaniem informacji – zgodnie z potrzebami klientów. Program studiów obejmuje przedmioty w obrębie bloków tematycznych, takich jak: Broker informacji w społeczeństwie wiedzy – specyfika zawodu, Klient – użytkownik informacji, Technologia informacji w pracy brokera informacji, Wyszukiwanie, ocena i prezentacja informacji.

– **Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu**; od roku akademickiego 2007/2008 uruchomiono dwusemestralne studia podyplomowe z zakresu *Infobrokerstwa i Zarządzania Informacją* (<http://www.inibi.umk.pl/studia/infobrokering.html>). Podano krótką informację, do kogo skierowana jest oferta:

Studia przeznaczone są dla osób posiadających dyplom ukończenia studiów wyższych (licencjat lub magisterium), które pragną nabyć wiedzę i umiejętności z zakresu organizacji i zarządzania zasobami informacyjnymi we współczesnym świecie oraz zajmować się infobrokerstwem, tj. profesjonalnym wyszukiwaniem, oceną, selekcją, przetwarzaniem, opracowaniem i przekazywaniem informacji.

Program Podyplomowych Studiów Infobrokerstwa i Zarządzania Informacją kładzie nacisk na zaznajomienie słuchaczy m.in. z rolą informacji i sektora informacyjnego w społeczeństwie, nowoczesnymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi oraz ich zastosowaniami w gospodarce, projektowaniem i zarządzaniem systemami informatycznymi w przedsiębiorstwach, typami źródeł, metodami i narzędziami wyszukiwania profesjonalnej informacji oraz kryteriami jej oceny.

– **Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu**; na Wydziale Dziennikarstwa studia licencjackie: Dziennikarstwo i komunikacja społeczna – specjalności m.in., *Broker informacji* (<http://www.wsh.pl/index.php?Kategoria=13&Artykul=140>). Podano perspektywy zawodowe dla adeptów tej specjalności:

Absolwent może pracować dla firmy brokerskiej lub jako dokumentalista - researcher w prasie, radiu, telewizji, w bibliotekach publicznych i specjalistycznych, działach dokumentacyjnych firm i przedsiębiorstw. Zaletą tej profesji jest możliwość utworzenia prywatnej kancelarii brokerskiej i oferowanie usług infobrokerskich bezpośrednio branżom biznesowym i przemysłowym, firmom marketingowym, producentom oprogramowania, wydawcom, literatom i dziennikarzom oraz kancelariom prawnym, firmom farmaceutycznym, a nawet bankom. Broker informacji potrafi pozyskiwać potencjalnych klientów, dokładnie śledzić konkurencję zleceniodawcy, zbierać informacje ogólne

o rynku określonych usług czy towarów, a także spełniać zadania agencji PR w codziennym monitorowaniu mediów pod kątem określonej firmy.

– **Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Amerykanistyki w Warszawie**; prowadzone są studia podyplomowe, zaoczne, dwusemestralne ze specjalnością *Infobroker*. [<http://www.wssmia.edu.pl/>]

– **Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych w Poznaniu**, na studiach licencjackich na kierunku Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna po II roku możliwość wyboru specjalizacji *Broker informacji*. [<http://www.wsus.pl/index.php/uczelnia/1,1,3,12,308>] Podano krótki opis specjalizacji.

Specjalizacja: Broker Informacji. Absolwent WSUS, uzyskujący tytuł licencjata w zakresie specjalizacji broker informacji, otrzyma staranne przygotowanie zawodowe do profesjonalnego wyszukiwania, weryfikowania i udzielania różnego rodzaju informacji. Zdoła on efektywnie wykorzystywać najnowsze systemy informacyjno-wyszukiwawcze (Horizon, VTLS, Sowa, MOL itp.) organizujące pracę współczesnych centrów informacji naukowej, a także bazy danych na różnych nośnikach (druk, CDRom/DVD, online). Zdobędzie też wiedzę, jak organizować dostęp do zewnętrznych polskich i zagranicznych źródeł elektronicznej informacji (m.in. książek i czasopism online, baz pełnotekstowych) oraz funkcjonować w oparciu o programy do obsługi własnych warsztatów informacji. Proponowany system i zakres kształcenia uwzględnia zmiany dokonujące się aktualnie w polskich, a także światowych strukturach informacji naukowej. Placówki te stają się nowoczesnymi ośrodkami archiwizacji i zarządzania informacją, wykorzystującymi w swej działalności elektroniczne technologie, w tym Internet. Absolwent specjalizacji broker informacji zostanie więc przysposobiony do zawodu z przyszłością, nowego na polskim rynku, który pozwala na stworzenie samemu sobie miejsca pracy w ramach działalności gospodarczej.

2. Szkoły policealne

– **Centrum Nauki i Biznesu ŻAK** – Policealne Szkoły Jednoroczne oferują kształcenie w trybie zaocznym na kierunku *Infobroker* w wybranym mieście: Białystok, Częstochowa, Poznań, Włocławek, Kielce (http://www.zak.edu.pl/pl/szkoly_policealne_jednoroczne/infobroker/).

– Centrum Nauki i Biznesu Żak Filia: Kielce, Filia: Częstochowa, Filia: Białystok. Podano program nauczania:

- pracownia informatyki,
- informacja naukowa,
- klasyczne techniki wyszukiwania informacji,
- bibliotekarstwo,
- prawne problemy wyszukiwania informacji,
- psychologia z elementami informatyki.

– **Policealne Studium Reklamy w Lublinie**, na kierunku *Infobrokera* (zarządzanie informacją) dwuletnia nauka zawodu *Technik informacji naukowej* – w trybie stacjonarnym lub zaocznym (http://www.proedu.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=45&Itemid=37). Podano perspektywy zatrudnienia absolwentów tego kierunku oraz program ramowy nauczania.

Szukaj zatrudnienia w:

- firmach, które na co dzień zajmują się prowadzeniem analiz: agencjach reklamowych, agencjach badających rynek, czasopismach branżowych itd.;
- przedsiębiorstwach, które potrzebują informacji na temat otoczenia biznesowego do sporządzania planów marketingowych, wyboru poddostawców, poznania konkurencyjnych ofert;
- serwisach internetowych.

Możesz pracować jako: infobroker, redaktor, operator baz danych, a także jako: dokumentalista, bibliotekarz, kierownik zespołu dokumentacji, kierownik zespołu informacji, referent lub specjalista ds. informacji naukowo-technicznej, biznesowej, sieci komputerowej, wydawnictw informacyjnych, promocji, reklamy, marketingu, wystaw i targów.

Przedmioty:

- *informacja naukowa*
- *informatyka*
- *języki informacyjne*
- *opracowania informacyjne*
- *bibliotekarstwo*
- *2 języki obce*
- *przedsiębiorczość*

3. Kursy i szkolenia

W ramach Ogólnopolskiej Inicjatywy Infobrokerów Systemowych 2007-2008 (OIIIS) można nabyć umiejętności infobrokera systemowego w ramach **Permanentnego Kursu Infobrokera Systemowego (PKIS)**. Kurs polega na samodzielnym zapoznaniu się z wybranymi materiałami i wykonaniu określonych zadań obejmujących – stopniowo – wszystkie dziedziny i stadia pracy infobrokera systemowego (http://www.infobrokerstwo.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=183&Itemid=49). Podano cel oraz korzyści wynikające z ukończenia kursu:

Kurs ma na celu przygotowanie uczestnika do roli infobrokera systemowego w każdej organizacji (przedsiębiorczość, administracja, organizacje pozarządowe, uczelnie, media itd.), bez względu na jej poziom zaawansowania rozwojowego. Program kursu obejmuje poznanie i utrwalenie stosowania podstawowych procedur infobrokerskich, gwarantujących powtarzalność produktu (wiedzy pertynentnej). Umiejętność ta potwierdzona jest stosownym certyfikatem.

Jakie są korzyści wynikające z tego kursu dla jego uczestnika?

Bezpośrednią korzyścią wynoszoną przez uczestników kursu jest optymalizacja procesów związanych z zarządzaniem TREŚCIĄ w każdej, szczególnie nowoczesnej organizacji. Uczestnicy kursu przygotowani są do wykonywania zadań w warunkach pracy zespołów projektowych – w formule wirtualnej. Pozyskują tym samym kompetencje niezbędne do zatrudnienia w formule telepracy. Formalną korzyścią ukończenia kursu jest certyfikat potwierdzający fakt jego odbycia. Możliwa jest certyfikacja kompetencji infobrokerskich przez niezależną jednostkę certyfikującą. Certyfikacja taka ma charakter odpłatny i poprzedzana jest kilkudniowym szkoleniem przygotowującym do egzaminu.

– **Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny** w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego prowadził w 2006 roku szkolenia „Przyszłościowe

zawody społeczeństwa informacyjnego”: w tym *Broker informacji*. (<http://www.centrumedukacji.eu/course/category.php?id=6>).

– **Instytut Biznesu w Kaliszu** zorganizował 4-dniowe intensywne warsztaty przygotowujące do pracy w charakterze specjalisty od wyszukiwania, gromadzenia, przetwarzania informacji *Infobroker – Konsultant Funduszy Europejskich* (<http://edukacja.money.pl/infobroker;kfe,kalisz,oferta,37597,e.html>).

Oprócz wymienionych form kształcenia infobrokerów są jeszcze inne formy zdobywania i pogłębiania umiejętności przydatnych w tym zawodzie, jak choćby zasoby internetowe (np. www.infobrokerstwo.pl, <http://www.batesinfo.com/>, <http://www.aiip.org/Resources/IBResourceGuide.pdf>, www.infobroker.pl), forum infobrokerów (www.infobroker.org.pl/forum/viewtopic.php?pid=29), a także strony firm infobrokerskich, które także zamieszczają wiele cennych informacji związanych z zawodem brokera informacji. Należy jednak zaznaczyć, że ukończenie nawet najlepszych studiów czy kursów nie daje gwarancji na wiedzę. Zawód ten, podobnie jak prawnika lub lekarza, wymaga ciągłego pogłębiania umiejętności, stałego kontaktu z zasobami wiedzy, poszerzania znajomości wciąż nowych narzędzi wyszukiwawczych, a także utrzymywania stałych kontaktów ze środowiskiem infobrokerskim zarówno w kraju, jak i za granicą. Bez ciągłego samokształcenia nie tylko stoi się w miejscu, ale wręcz cofa, narażając się tym samym na bezpowrotne wykluczenie spośród grona „komandosów wiedzy”.

Bibliografia

1. *About AIIP. Code of Ethical Business Practice*. [online], [dostęp 4.12.2007]; <<http://www.aiip.org/AboutAIIP/aiipethics.html>>
2. Bates M.E.: *Info-Entrepreneurship: A Resource Guide for the Independent Information Professional*. [online], [dostęp 19.11.2007]; <<http://www.aiip.org/Resources/IBResourceGuide.pdf>>
3. Bjorner S.: *Who Are These Independent Information Brokers?* [online], [dostęp 4.12.2007]; <<http://www.asis.org/Bulletin/Feb-95/bjorner.html>>
4. *Broker informacji*. [W:] *Słownik stanowisk*. [online], [dostęp 2.12.2007]; <<http://praca.gazeta.pl/gazetapraca/0,74896.html>>
5. *Broker informacji*. [W:] *Wikipedia* [online], [dostęp 6.12.2007]; <<http://pl.wikipedia.org/wiki/Infobroker>>
6. Cisek S.: *Infobrokerstwo w Polsce. Stan obecny i perspektywy*. [online], [dostęp 8.12.2007]; <<http://www.slideshare.net/sabinacisek/infobrokerstwo-w-polsce-stan-obecny>>
7. *Elektroniczna gospodarka w Polsce 2006*. [online], [dostęp 20.11.2007]; <<http://www.egospodarka.pl/24091,Elektroniczna-gospodarka-w-Polsce-2006,7,39,1.html>>
8. Gryguc E.: *Profesjonalista w świecie informacji*. „Gazeta IT” 2003, nr 6 [online], [dostęp 19.11.2007]; <<http://www.gazeta-it.pl/2,8,663,index.html>>
9. *Infobrokerstwo w Polsce*. Wywiad z T. Wojewódzkim przeprowadziła I. Wielicka. [online], [dostęp 21.11.2007]; <http://www.e-fakty.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=4931&Itemid=67>
10. Kamińska M.: *Stan infobrokerstwa w Polsce A.D. 2007*. [online], [dostęp 12.01.2008]; <http://www.infobrokerstwo.com/index.php?option=com_content&task=view&id=196&Itemid=49>

11. Kamińska-Czubala B.: *Ponure rozważania o zawodzie infobrokera*. „Konspekt”. 2004, nr 19. Czasopismo Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. [online], [dostęp 19.11.2007]; <<http://www.ap.krakow.pl/konspekt/19/broker.html>>
12. Kolka H.: *Gospodarka oparta na wiedzy – kilka spostrzeżeń na temat: Firma we współczesnej gospodarce*. [online], [dostęp 22.10.2007]; <<http://globaleconomy.pl/content/view/2100/21/>>
13. Kraska M. (red.): *Elektroniczna gospodarka w Polsce*. Raport 2006. Poznań 2007. [online], [dostęp 20.11.2007]; <http://www.mg.gov.pl/NR/rdonlyres/30E1CFA7-EB20-499C-96FC-AF3A3017213B/35007/Elektroniczna_gospodarka_w_Polsce_Raport_2007.pdf>
14. Król A.: *Kapitał intelektualny – rola i odpowiedzialność dyspozytorów wiedzy. Zawodowe wyzwania zarządzania wiedzą (dyspozytorzy wiedzy/Infobrokerzy)*. „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi” 2005, nr 6, s. 63-75. [online], [dostęp 3.12.2007]; <http://www.ipiss.com.pl/zzl/6_2005/K_kro_6-2005.pdf>
15. Levine M.M.: *A Brief History of Information Brokering*. [online], [dostęp 6.12.2007]; <<http://www.asis.org/Bulletin/Feb-95/levine.html>>
16. Londrie K.: *What is an Information Broker?* [online], [dostęp 5.12.2007]; <<http://www.4hb.com/0111infobroker.html>>
17. Miś B.: *Zawód: Infobroker*. „Wiedza i Życie” 2001, nr 4. [online], [dostęp 20.10.2007]; <<http://archiwum.wiz.pl/2001/01042700.asp>>
18. Nowak E.P.: *Broker informacji – odpowiedź na zapotrzebowanie XXI wieku*. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2006, nr 1(86), s. 51-63.
19. Nowak E.P.: *Od bibliotekarza do cyberiana – Internet generatorem nowego zawodu*. [online], [dostęp 20.10.2007]; <<http://www.ap.krakow.pl/ptn/ref2006/Nowak.pdf>>
20. *Ogólnopolska Inicjatywa Infobrokerów Systemowych 2007- 2008 (OIS)*. Wywiad z T. Wojewódzkim przeprowadziła I. Gronkowska. [online], [dostęp 19.11.2007]; <http://www.infobrokerstwo.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=182&Itemid=49>
21. Rządowolska M.: *Infobroker – pośrednik w obrocie walutą sieci*. [online], [dostęp 8.12.2007]; <<http://psgi.univ.szczecin.pl/8/pliki/rzad.doc>>
22. Sikora M.: *Broker informacji/infobroker – zawód przyszłości*. [online], [dostęp 10.10.2007]; <<http://www.sikor.net/broker/>>
23. Stowarzyszenie ASIST. [online], [dostęp 5.12.2007]; <http://www.asist.org/docs/asist_pol.pdf>
24. Szczepańska B.: *Broker informacji – zawód z przyszłością czy zawód z przyszłości?* „EBIB” 2002, nr 11. [online], [dostęp 10.09.2007]; <<http://ebib.oss.wroc.pl/2002/40/szczepanska.php>>
25. Waśkiewicz A.: *Infobroker jako zawód*. 2005. [online], [dostęp 20.10.2007]; <http://www.infobrokerstwo.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=66&Itemid=49>
26. Wielicka I.: *Łowcy wiedzy. Infobrokerstwo – nowa dziedzina, nowa profesja, nowy rynek*. 2007. [online], [dostęp 22.11.2007]; <http://www.e-fakty.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=4804&Itemid=73>
27. Wojewódzki T.: *Certyfikacja kompetencji infobrokerskich zarządzania treścią w organizacji*. 2006. [online], [dostęp 18.10.2007]; <http://infobrokerstwo.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=81&Itemid=62>
28. Wojewódzki T.: *Infobroker w organizacji*. 2005. [online], [dostęp 18.11.2007]; <http://www.infobrokerstwo.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=64&Itemid=62>

29. Wojewódzki T.: *Infobroker systemowy*. 2005. [online], [dostęp 6.12.2007]; <http://www.fiszawid.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=69&Itemid=98>
30. Wojewódzki T.: *Komandosi wiedzy*. 2005. [online], [dostęp 28.11.2007]; <http://www.infobrokerstwo.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=59&Itemid=49>
31. Wojewódzki T.: *Permanenty Kurs Infobrokera Systemowego*. 2007. [online], [dostęp 21.11.2007]; <http://www.infobrokerstwo.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=182&Itemid=49>
32. Wojewódzki T.: *Zarządzanie treścią jako wyznacznik kultury projektowej nowoczesnej organizacji*. [W:] *Zarządzanie problemami w nowoczesnej organizacji*. Red. Lech W. Zacher. Warszawa 2007.

Summary

The turnover of 20th and 21st centuries has become an information period, and information itself has become the most important economic source of modern companies. Competition among organization will then be based on a speed of production and implementation of innovative ideas. Searching new technologies results in the necessity of more close cooperation among knowledge creators, business environment, and a global market. ICT development, as well as common access to the Internet, results in uncontrolled development of information sources. The need for information specialist has influenced constitution of a new profession – an infobroker, called also an information broker or a knowledge distributor, perceived often as a profession of the future. The article presents the stage of infobrokerage in Poland, and forms of trainings for infobrokers: postgraduate studies, high schools, courses and trainings.